

Elektromos hajtás

Bosch-stratégia és távlatok

A két évvel ezelőtti járműipari sajtótájékoztatón már megvitattuk önökkel az elektromos hajtás kérdését. Rávilágítottunk azokra a lehetőségekre, amelyeket mi, mint járműipari beszállító láttunk a jövőre nézve. Az elektromos hajtást előremozdító tényezők nem változtak. Ma, akárcsak akkor, a figyelem középpontjában az olajár alakulása és a törvényi követelmények, mint például az Európai Unió és Kína CO₂-flottakibocsátási céljai vagy éppen az Egyesült Államok Corporate Average Fuel Economy (CAFE) tüzelőanyag-felhasználási célértékei állnak.

Ugyanakkor a társadalmi gondolkodásmód változását is tapasztaljuk: a fenntarthatóság, a kis fogyasztás és a környezetvédelem egyre inkább előtérbe kerülnek a vásárlási döntéseknél, miközben egyre fontosabbá válnak a dízel- és benzinüzemű személyautók alternatívái. Nemzeti ösztönzőprogramok indultak az elektromos járművek bevezetésének felgyorsítására. A technológia is nagy lépésekkel halad előre, a belső égésű motorok és az elektromos hajtások területén egyaránt. Tekintélyes innovációs hagyományokkal rendelkező járműipari beszállítóként elhatároztuk, hogy döntő szerepet játszunk az elektromos hajtás jövőjéhez vezető út kikövezésében.

A Bosch teljes körű beszállító a járműipari hajtások elektromossá tételében

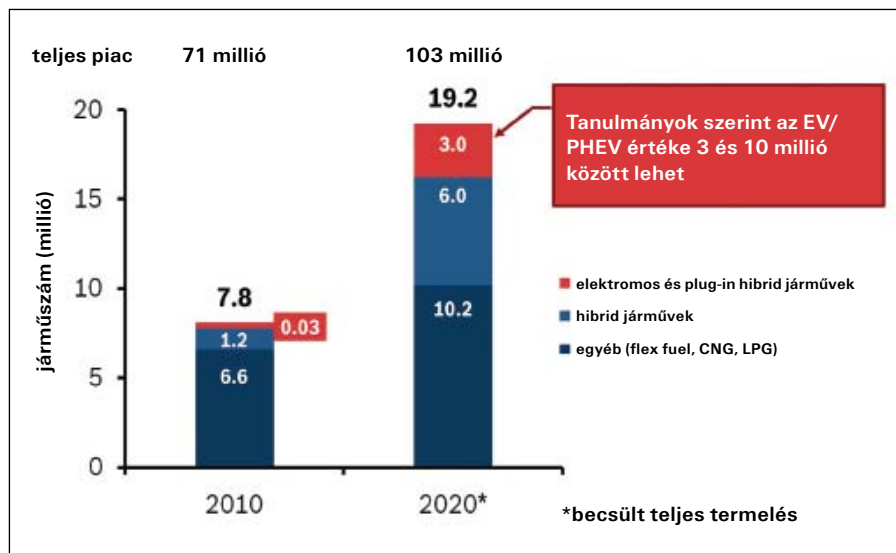
Ezt az elkötelezettségünket meg is tartjuk. A legutóbbi sajtótájékoztató óta nemcsak fejlesztjük az elektromos hajtáshoz szükséges technológiákat, alkotóelemeket és rendszereket, hanem megkezdjük azok gyártását is: hatékony elektromos motorokat gyártunk hibrid járművek számára Németországban, Hildesheimben található üzemünkben. Európában a Daimler AG társas vállalkozásának részeként dolgozunk elektromos járművekbe szánt elektromos motorok fejlesztésén és gyártásán. 2012-től ezek a motorok a Mercedes-Benz és a Smart márkák elektromos hajtású járműveit hajtják majd. A Bosch később ezen motorok más autógyártók számára történő értékesítésének felelőse is lesz. A társas vállalkozás székhelye Hildesheimben található. Reut-

lingenben megkezdjük a teljesítményelekttronikai rendszerek sorozatgyártását. Ezek a rendszerek vezérik a teljesítményáramlást a hibrid és elektromos járműveknél. Sőt, az SB LiMotive, a Samsung SDI-vel alapított közös vállalatunk 2010 óta gyárt lítiumion cellákat elektromos járművek akkumulátoraihoz Ulsanban, Dél-Koreában. Végezetül, fejlesztőink olyan akkumulátortöltő berendezésen dolgoznak plug-in hibrid és elektromos járművek számára, amelyek lehetővé teszik a gyors, ám az akkumulátort kímélő töltést.

Az elektromos hajtás nemcsak tradicionális alkotóelemeink forgalmazásának területén tartogat ígéreteket, de új üzleti lehetőségeket is megnyit. Példa erre a töltési infrastruktúra kialakítása. A Bosch Software Innovations GmbH elektromos járművek töltéséhez, valamint utántöltő pontok működtetéséhez és a felhasznált energia kiszámlálásához fejleszt szoftveres hátteret. Ez a különböző szolgáltatók

számára hozzáférhető interfészek kialakítására is kiterjed. Emellett, a Bosch Software Innovations töltőpont az elektromos szolgáltató hálózata és a végfelhasználó számára is biztosít kapcsolatot. A szoftvert és a töltőpontokat elsőként egy kísérleti projekt során alkalmazták Szingapúrban, 2011 májusában. A Bosch Car Service hálózat és a Gépjármű-felszerelések üzletágunk is készülnek a jövőbeni piacra. A Bosch a hibrid járműveknél alkalmazható diagnosztikai rendszerekkel és gyakorlati képzéssel támogatja a szervizeket. Az elektromos hajtásnak csak akkor van értelme, ha az energia megújuló forrásokból származik. Ezért rendkívül előnyös, hogy a Bosch az energiatermelésben is érdekelt. Sebességváltókat gyártunk és fejlesztünk szélturbinákhoz, továbbá támogatjuk az árapályt hasznosító erőműprojekteket. Emellett nem utolsósorban, a Bosch Solar Energy a fotovoltaikus rendszerek céljainak és moduljainak egyik legnagyobb nemzetközi gyártója.

Az erőátvitel elemei				SB LiMotive
töltő	inverter	elektromos motor	irányítóegység	
				
töltő infrastruktúra	regeneratív fékezés	gazdaságos útvonal	autójavító műhely	
töltési pontok		navigáció	diagnosztika	
				

Az elektromos hajtás területén egyetlen más beszállító sem rendelkezik ilyen széles alkotóelem-, rendszer- és szolgáltatáskínálattal. Portfóliónk már a járműipari szektor teljes körű beszállítójává tesz bennünket. Minden évben megközelítőleg 400 millió eurót fektetünk be a járműipari hajtások elektromossá tételében, miközben 800 Bosch-partner dolgozik ezen a jövőbeni témán világszerte. De nem kizárólag egyedülálló alkotóelemek fejlesztésén és sorozatgyártásuk megvalósításán dolgozunk. Tökéletesen működő rendszerekre szeretnénk összekapcsolni azokat.

A Bosch rendszerismeretei mint sikertényezők

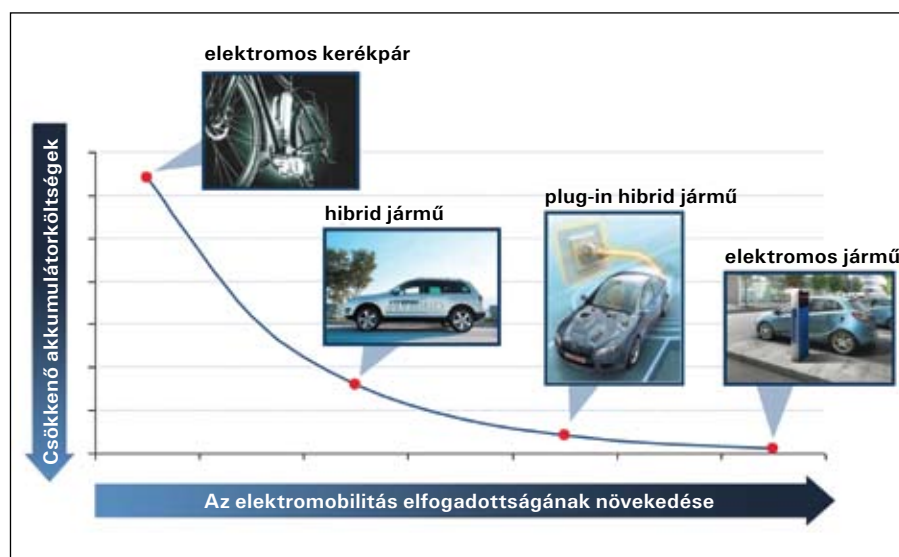
A hibridtechnológiában a kialakítások változatosak és a rendszerek összetettek. A Bosch jelenleg két full-hibrid koncepciót dolgozik, amelyek lehetővé teszik rövid távolságok megtételét tisztán elektromos hajtással: a párhuzamos full-hibriden és az axle-split hibriden. Mindkét kialakítás támogatja a belső égésű motorok alkalmazását bizonyos menethelyzetekben rásegítő funkció gyanánt. Ez azt jelenti, hogy a jövőben a benzines és a dízelmotorok kisebbek lehetnek. Abban az esetben, ha a benzines motorok megfelelnek a mindenkor előírásoknak, ez a CO₂-kibocsátás és az üzemanyag-fogyasztás 25-30 százalékos csökkenéséhez vezethet, a motor további változtatásai nélkül. A párhuzamos full-hibrid rendszerben az elektromos motor a hajtáslánc integrált része, a belső égésű motor és a sebességváltó közé építik be. Noha a rendelkezésre álló hely miatt ez az elrendezés kihívást jelent, előnyös is, mivel egyaránt elősegíti az

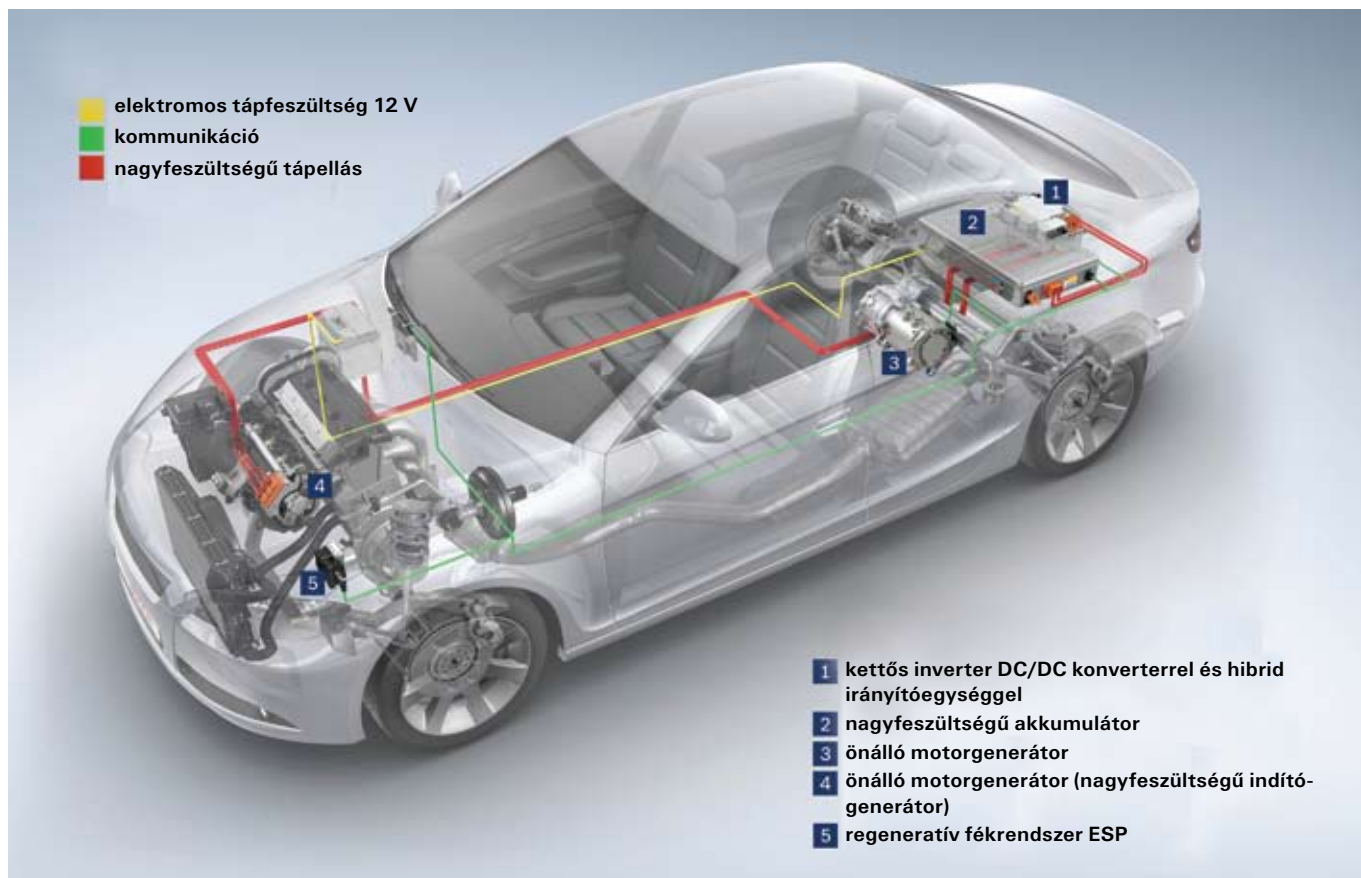
automatikus, a CVT vagy a kettős tengelykapcsolós sebességváltók alkalmazását. Az axle-split hibrid rendszer belső égésű motort tartalmaz az első-, illetve elektromos hajtást a hátsó tengely hajtására. Ez a kialakítás azt eredményezi, hogy a jármű összerék-hajtású, ami további előny a járművezető számára. Csak mérés, irányítás és ellenőrzés vagy rendszerismeretek révén kezelhető a belső égésű motor, az elektromos hajtás és a tengelykapcsoló összetett együttműködése, ami egy hibrid jármű kényelmes és hatékony működéséhez szükséges. Egyértelművé teszi ezt a párhuzamos full-hibrid „vitorlázás” funkciója. 160 kilométer/órás sebesség alatt a funkció azonnal működésbe lép, amint a vezető leveszi a lábát a gázpedálról. A belső égésű motor leáll és a jármű üzemanyag elégetése nélkül gurul tovább, miközben valamennyi biztonsági és

kényelmi rendszer teljes mértékben működőképes marad. Amint a sofőr a gáz- vagy a fékpedálra lép, a belső égésű motor szinte észrevétlenül újraindul és visszaáll a vonóerő. Ezen módszerrel a Bosch rendszerismereteit felhasználva jelentősen hozzájárul az elektromos hajtáslánc fejlődéséhez, mivel pontosan ez a rendszerismeret az, amiben ügyfeleink, az autógyártók megbíznak. A Bosch 2010 óta szállítja párhuzamos full-hibrid technológiáját a Porsche Cayenne és a Volkswagen Touareg, illetve újabban a Porsche Panamera számára is. A PSA az idén bemutatja a Peugeot 3008 HYbrid4-t, a világ első dízelmotoros hibridjét, amely a Bosch innovatív axle-split hibridtechnológiáját alkalmazza. A Bosch elektromos hajtással foglalkozó üzletága pedig tovább halad előre, nem utolsósorban társas vállalkozásunk, a lítiumionakkumulátor-technológiával foglalkozó SB LiMotive révén. 2013-ra megkezdjük az olyan alapvető alkotóelemek sorozatgyártását 12 autógyártó 20 különböző projektjéhez, mint az elektromos motorok, a teljesítményelektronikák és az akkumulátor-technológia.

Az SB LiMotive nemzetközi sikere

Három évvel ezelőtti alapítása óta az SB LiMotive számos különböző ügyfelet nyert meg magának, és mintegy 850 alkalmazottat foglalkoztat. A vállalat lítiumion cellákat szállít majd például a BMW i3 és 1-es sorozatú ActiveE modelljeihez. A Fiat teljesen elektromos 500 EV modellje is SB LiMotive akkumulátorrendszerrel alkalmaz majd, továbbá a Chrysler, a GM és a Ford amerikai konzorciuma 8,4 millió dollár értékű szerződést

- elektromos tápfeszültség 12 V
- kommunikáció
- nagyfeszültségű tápellás

- 1** kettős inverter DC/DC konverterrel és hibrid irányítóegységgel
- 2** nagyfeszültségű akkumulátor
- 3** önálló motorgenerátor
- 4** önálló motorgenerátor (nagyfeszültségű indítógenerátor)
- 5** regeneratív fékrendszer ESP

kötött az SB LiMotive-val lítiumion akkumulátorcellák és rendszerek kifejlesztésére. Az SB LiMotive 2015-re Ulsanban, Dél-Koreában található üzemében szeretné bővíteni négy gigawattóra emelni éves cellagyártási kapacitását, ami megközelítőleg 180 ezer elektromos jármű számára elegendő. Mivel egyre több európai autógyártó tervez együttműködést az SB LiMotive-val, 2013 után egy európai gyártóüzem kialakítását is fontolgatjuk. Hosszú távon nincs ökológiai vagy logisztikai értelme az akkumulátorcellák nagy mennyiségű, kontinensek közötti szállításának.

Az SB LiMotive specialistái nagy lépéseket tettek a technológia területén is. Az olyan kulcsfontosságú paraméterek, mint az energia és teljesítmény fokozatosan javultak, akárcsak az üzemi élettartam és a ciklusállóság. Úgy látjuk, hogy 2015-ben az SB LiMotive 35 kWh-s akkumulátorai 200 kilométeres hatótávolságot biztosítanak majd. Mindemellett a legalább 12 éves élettartam elengedhetetlen a járműiparban. Végül az elektromos hajtás sikere az árban összpontosul. Az SB LiMotive 2015-re 350 eurós kilowattónkénti árat jósol, ami 2020-ra 250 euróra esik. Azonban darabonkénti 6 ezer és 12 ezer euró közötti árukkal a jö-

vőben is az akkumulátorok jelentik majd egy elektromos vagy hibrid jármű költségeinek oroszánrészét. A végfelhasználók továbbá biztosak akarnak lenni abban, hogy a mindennapi közlekedés során semmilyen negatív hatással nem jár, ha elektromos hajtású autó vásárlása mellett döntenek.

Plug-in hibrid – egy koncepció számos előnnyel

Az autógyártókkal egyeztetve az általános vélekedés alakult ki, hogy a plug-in hibrid egy számos előnyt kínáló koncepció. Az ilyen járművek a sofőrök számára szükséges valamennyi közlekedési profilt képesek biztosítani. Városi forgalomban a vezetők az otthoni elektromos aljzathoz feltölthetik őket, és hetekig közlekedhetnek elektromos üzemmódban, károsanyag-kibocsátás nélkül, környezetbarát módon. A plug-in hibridek ugyanakkor nagyobb távolságok megtételére is képesek belső égésű motorjuk segítségével, például egy nyaralásra utazáskor. A hibridtechnológia többletköltsége egy hagyományos, belső égésű motorral szerelt járműhöz képest megközelítőleg 10 százalék, ami az elfogadható határon belül esik. A hibrid hajtás és a 16 kWh ka-

pacitású lítiumion akkumulátor mellett töltőberendezés is szükséges. A következő lépés a teljesen elektromos autóké.

Néhány gyártó már aktívan pártolja a teljesen elektromos járműveket, köztes technológiaként tekintve a hibridekre. Ez a helyzet áll fenn Kínában is, a cél, a lehető leggyorsabban lerázni a kőolajtól való függőséget. Az ország ezért készséggel nyit más energiaforrások felé a személyszállításban. Ez elősegíti ugyanakkor a kínai nagyvárosok károsanyag-kibocsátási terhelésének csökkentését. Az emberek ráadásul folyamatosan váltanak a kétkerekekről autókra, így tehát a fő kérdés az autós mobilitás, nem annyira az alkalmazott hajtási technológia. A kínai kormány a hibrid és elektromos járműtechnológiák támogatásával igyekszik elősegíteni az ilyen járművek elterjedését. Úgy érezzük, hogy ez jó piaci lehetőségeket jelent a számunkra, ezért rendkívül aktívak vagyunk az elektromos hajtás terjesztésének terén Kínában. Vegyesvállalatunk, a UAES már megközelítőleg 100 alkalmazottal fejleszt elektromos hajtási technológiát kínai autógyártók számára, és már megkezdődött a teljesítményelektronikák és az elektromos motorok kisszériás gyártása is. Kínai ügyfeleink számára emellett egy

teljesen elektromos bemutatójárművet is építettünk. Ez a jármű bemutatja szaktudásunkat az elektromos hajtás terén. A prototípus teljes hajtásláncát a Bosch készítette: a teljesítményelektronikát, az elektromos motort, a kiegészítő egységeket, mint például a rekuperációs fékrendszert, a hőkezelő elemeket és az SB LiMotive akkumulátorrendszert.

Költségcsökkentés standardizálás révén

Műszaki szempontból a teljesen elektromos autóhoz vezető lépés nem túlságosan nagy. Ám ez a lépés nagyobb költségekkel jár. Várakozásaink szerint 2020-ban az elektromos járművek 45 százalékkal többet kerülnek majd, mint a velük összevethető, belső égésű motorral szerelt járművek. Noha a belső égésű motor mintegy 3 ezer eurós költségét meg is takarítjuk, számolni kell az elektromos hajtáslánc mintegy 8 ezer eurós többletköltségével. Ebből megközelítőleg 6 ezer eurót tesznek ki az akkumulátorok. Az elektromos hajtás alkotóelemeinek további fejlesztése és gyártása során az egyik legfontosabb kérdés

tehát, hogy miként csökkenthető azok költsége. A jövőben ugyanis az ár döntő tényezőt jelent majd abban, hogy az autót vásárlók elfogadják-e az elektromos járműveket. A mennyiség növekedésével az ár csökken, az ár csökkenésével pedig nő az elfogadottság. Ez valamennyi projektünkre igaz az elektromos hajtás terén, az elektromos kerékpároktól a hibrideken és a plug-in hibrideken át, a teljesen elektromos járműig. Ezért szerepel a Bosch teendőinek listáján előkelő helyen a költségcsökkentés. Ezen a területen széles körű rendszerismereteinkre, valamint nagyszámú fejlesztési és sorozatgyártási projektünkre támaszkodhatunk. Az egyik projekt során keletkezett know-how jó alapul szolgál egy másik, majd egy harmadik kialakítására. Ez a felgyülemelő tudás segít fejlesztési folyamataink felgyorsításában, folyamatosan javítja termékeink minőségét, valamint csökkenti kutatási és fejlesztési költségeinket. Ugyanez igaz gyártói ismereteinkre is. A méretgazdaságosság folyamánként a nagyobb mennyiség műszaki és megmunkálási költségeink jobb eloszlását eredményezi. A korai standardizálás képezi az alapját a költségoptimalizált moduláris kialakításnak, és csökkenti a válto-

zatspecifikus fejlesztési és tesztelési kiadásokat. Ezért olyan alkotóelemek, mint például az elektromos motorok kapcsán a moduláris kialakításra támaszkodunk, amelyek gyorsan és költséghatékonyan ügyfeleink igényeire igazíthatók.

Ahhoz azonban, hogy az elektromos járművek sikert arassanak a piacon, a járműiparnak sikeresen standardizálnia kell a kialakítás azon elemeit is, amelyek nem a megkülönböztetést szolgálják a versenyben, mint például a biztonsági követelmények. A Német Járműipari Szövetség (VDA) sikeresen megállapodott egy kezdeti standardról a lítiumion cellák méretére vonatkozóan. De túlságosan kis figyelem fordul az egyszerű elektromos alkotóelemek szabványosítására. Egy csatlakozó például egy nagyfeszültségű tápkábel és egy inverter – amely egyszerű szerkezet, de az egyes autógyártók külön, kis mennyiségben gyártják – között közel annyiba kerül, mint egy félvezető alkatrész, amely rendkívül összetett teljesítményelektronikánk lényeges alkotóeleme. Potenciális költségmegtakarítási lehetőségeket találhatunk még ezen a területen, ami egyértelműen megkönnyítheti az elektromos hajtás gyors és széles körű bevezetését.

Hölgyeim és Uraim!

Noha a 2020-as évig a belső égésű motor megőrzi dominanciáját az automobilokban, hosszú távon az elektromos hajtásé a jövő. A 2020-ra jósolt összesen 104 millió újonnan legyártott járműből várakozásaink szerint megközelítőleg hárommillió lesz elektromos vagy plug-in hibrid jármű, illetve hozzávetőleg hatmillió hibrid személyautó. 2025-től az elektromos hajtás aránya oly mértékben növekszik majd, hogy számottevő csökkenésre számíthatunk a pusztán belső égésű motorral szerelt járművek számában. Legkésőbb akkor megkezdődik majd az elektromos hajtás kora. Autógyártókkal együtt vállaltuk az elektromos hajtás aktív formálásának, valamint fenntartható mobilitási megoldások biztosításának kihívását – „Életre tervezve” stratégiaszlogenünkkel összhangban.

DR. ROLF BULANDER
ELNÖK, BOSCH GASOLINE SYSTEMS
ROBERT BOSCH GMBH

Az előadás a Bosch boxbergi 60. Járműtechnikai Sajtótájékoztatóján hangzott el, 2011 júniusában.

